

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 92. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la expeditura
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gata prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretiul prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe anu anu
8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tiferi straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 21 Nov. (3 Dec) 1865.

Inseratele se platesch pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cuventarea Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a

tinuta in conferinti'a dietala privata
din 16/28 Novembre 1865.

Escelenti'a Ta domnule presiedinte! (aclamatiuni de sa
traiesca). Eu voiu sa remanu consecuentu in tote afacerile
mele. Eu candu me aflu pe terenulu pusetiunei mele ofici-
ose, me folosescu de limb'a romana; din contra, precum bine
sciu mai multi onorati membrii ai acestei inalte case, in so-
cietati private me folosescu dupa impregiurari cu privire la per-
sone si nationalitate seu de limb'a magiara seu de cea nem-
tiésca. (Bravo!) Eu stimezu prea multu intalnirea nostra
privata de astadi, si in adeveru indrasnescu a desemna acésta
convenire asiá dara de privata; pentruca Escelenti'a Ta ai bi-
nevoitu a Te dechiará in astfelu de modu, de-si de alta parte
dupa convingerea mea individuala trebuie sa marturisescu, ca
consultarea acést'a privata are si impregiurari de acelea, cari
se cuviniu unei consultari oficiöse. Eu privescu positiunea mea de
o pusetiune forte nepronunciata (halványos). Marturisescu, ca
sum gat'a a recunosce adeverulu internu si consciinti'a stimatulu
antevorbitoriu (bravo); pentruca eu si candu me aflu pe terenu
politicu, sum totdeun'a amiculu consciintiei. (bravo). Eu re-
cunoscusi asiá dara consciinti'a si puterea cea mare a consciin-
tiei acelor'a, ce le au adusu inainte prea stimatii trei antevorbitori;
dar pentru aceea rogu pe on. adunare, ca si dens'a sa nu
se indoiesca de consecuti'a pareriloru mele. Se pote ca ci-
ne-va se indoiesce si crede ca eu cá novus homo nu amu nici
unu simtiementu constitutiunalu, si dupa cum dice némtiulu:
ich hätte keine Vorliebe für ein constitutionelles Leben (nu asiú
avé predilectiune cátra viéti'a constitutiunala). Eu marturi-
sescu ca sum unu omu destulu de rece simtitoriu — — —
nu amu obicei de a umbla la baluri, la teatru, ci siedu totde-
un'a langa cartile mele, pentruca simtiu ponderositatea chia-
márei mele. Dar cu'tote acestea amu si eu putina precepere
si potu sa dicitu temeínica precepere despre o viéti'a constitu-
tiunala, pentruca de-si sum cetatienu nou in launtrulu con-
stitutiunalismulu, — cáci pâna acum amu fostu eschisu — to-
tusi eschiderea acést'a au fostu numai dela constitutiunalismulu
politicu. In biseric'a mea este constitutiunalismu asiá de
perfectu, incátu lasiu recomandá lomei întregi.

Eu asiá dara amu invetiatu a cunosce bunatatea consti-
tutiunalismulu in biseric'a mea; bunatatea constitutiunalismu-
lui politicu in sa de se si dice ca e indreptatire egala, pâna
acum inca nu o amu simtitu.

Nu o amu simtitu, credu ca aici in consuatiunea acést'a
privata potu sa vorbescu chiaru; atâtea lucruri amu la governu
incátu um desperat zu werden. (Ilaritate generala).

Tocm'a pentruca sum omu constitutiunalu amu venitu la
diét'a acést'a, urmandu convingerei mele proprii (tumultuöse
aclamari de: sa traiesca), cá sa dovedescu, ca amu si eu puti-
na precepere despre constitutiunalismu, legalite si despre con-
secuintiele acestor'a. Bine — suntemu la diéta — dara to-
tusi me vedu silitu a marturisi, ca modulu compunatoriu alu
acestei diete nu e chiaru constitutiunalu; (bravo) si de ace-
ea nici ca i sum amiculu ei; si numi place sa urmezu necon-
secuintia pe terenulu constitutiunalu. (bravo.) Nu potu sa me
ducu asiá departe, precum au binevoitu a merge stimatii din
partemi trei antevorbitori, pentruca domniele lor au vorbitu
insusi la obiectu si asiá au recunoscutu legalitatea dietei. Eu
nu cutezu a merge asiá departe, pentruca me temu, ca numerulu
celu mare alu membriloru dietei voru dice despre mine cá omu
singuratecu, cá omu nou, ca omulu acést'a n'are precepere consti-
tutiunala. Usioru me potu invinge, pentruca suntu multi, eu
insa sum numai unulu. De aceea dar derescu cá omu consti-
tutiunalu, cá inainte de a vorbi la obiectu, sa se infintieze o
diéta pe bas'a legala constitutiunala. Ce e dreptu acést'a a-

rata putina slabiciune, ast'a e santu si dreptu, — dar, in sa
dupa tomna vine iarna, dupa iarna primavera si dupa acést'a
vér'a. Dar si slabiciunea si are ore care bunatate! Firesce
tote lucrurile si au bunatatea loru déca suntu basate pe unu
principiu de consciintia. Ne'nsemna'ta mea parere dara mer-
ge intr'acolo, (sa audimu!) ca si eu postescu o diéta pe bas'a
constitutiunala, carea apoi — acum indrasnescu a me folosi si
eu de unu terminu romanu, cá stimatulu antevorbitoriu — sa
ia la revisiune unulu seu altu obiectu, un'a seu alta lege.
Si eu intielegu cuventulu „revisio“ toc'm'a cá stimatulu ante-
vorbitoriu. Insa totusi ce privesce liter'a si spiritulu acestui
cuventu, voiu cá — firesce pe viitoriu — sa nu remanemu asiá
strinsu prelanga litera, ci si mai bine sa cautamu priceperea
spiritulu. Mie cá preotu, déca aducu ce-va inainte, mi se sie-
de se aducu din sant'a scriptura. (Sa audimu!) S. Pavelu
invatia: Nu ve uitati asiá multu la litera, pentruca liter'a
omóra; ci la spiritulu pentruca da viéti'a. Acestea au fostu Es-
celentia, pe care eu, marturisescu ca nepregatitu, amu in-
drasnitu din partemi a le aduce inainte pe cale privata si in
modu privatu, acestei onorate conferintie. (Vivate entusiastice.)

Dela diéta transilvana.

Conferinti'a dietala privata.

Ci u si u 16/28 Noemvre. Astadi s'a tinutu in sal'a dietei o consultare
publica cu caracteru privatu sub presiedinti'a cont. Emericu Miko. Acest'a
mai antaiu multiamesce pentru increderea ce i s'au manifestatu, fiindu a-
lesu presiedinte de comitetu; vine apoi asupr'a cestiunei de pertractare si
provoca, ca in privati'a obiectulu, care o singura cela cuprinsu in
p. n. rescriptu regescu, consultarile sa se faca fara de cugete laterali
in spiritulu constitutiunei. Si arata dorinti'a ca in decursulu discusi-
unei sa se evite ori ce conflictu. In fine, reflectandu in putine cu-
vinte asupr'a celoru 17 ani din urma si pretindindu cá sa se puna
tota nisuint'a pentru intarirea armoniei si bunei intielegeri, dechiará
cursulu desbateriloru deschisu.

Mai antaiu ia cuventulu.

Carolu de Zeyk (dep. comit. Clusiuului.) Dupa parerea densulu
desbatera trebuie sa fia asupr'a rescriptulu, carele propune de obiectu
de desbatere art. I. de lege din 1848. Dupa ce descrie periodulu
dela 1848 pâna acum, cá unulu ce este scrisu pe pagine de doliu si
deduce de aci tragerea la indoiéla a legalitatiei articululu de lege, in-
sira mai multe fase legale prin care a trecut acea lege, pre cari le
intaresce cu infatisiarea reprezentantiloru ardeleni la Pest'a si cu
primirea factica a guvernamentulu ardelenescu de cátra ministeriulu ungu-
rescu. Vine in fine la conclusiunea, ca numai in Pest'a se pote discutá
asupr'a legei cestiunate (bravo!) Dar si candu s'aru poté privi adunarea
de fatia de competinta a desbate asupr'a legei, de ore ce art. I. de lege din
Clusiu si VII. din Pojonu e atatu de salutaru, atatu de garanta-
toriu pentru tíera, pentru individi si pentru pretensiunile nationalita-
loru, nu remane alta decátu sa se compuna o adresa prin carea sa
se róge M. S. cá sa se indure a conchiamá reprezentanti'a tranna la Pe-
st'a, unde sa póta lucrá pentru binele patriei si glori'a tronulu. (bravo.)

Cont. T. E. L. e. K. D. o. m. o. k. o. s. (regalistu.) Aru fi doritu sa vorbésca du-
pa ce aru fi auditu unu contr'a votu dela celu alu dep. Clusiuului,
Aru dorí unanimu decidere a cestiunei acestei vitale; n'are in sa nici
o téma de contr'a pareri.

Dupa parerea densulu era mai bine déca monarchulu propunea
simplu efeptiunea uniunei. Cu tote aceste vedindu ca regimulu au pa-
rásitu calea cea perniciosá si din respectu cátra ingrigirile Maiestatei Sele,
deputatiis'au adunatu aci, cá Maiestatea sa véda si acum, ca majoritatea die-
tei tine si astadi inca de legalu articululu I. din Clusiu si alu VII-lea
din Pojonu.

Langa temeiturile aduse inainte de dep. Clusiuului pentru legalita-
tea mentiunatoru articulu arata vorbitoriu neputinti'a celoru din soldulu
puterei, cari s'au strádúitu in diferite forme ai nimici, dar n'au pututu, ci din
contra au cadutu ei insii. Acum e rendulu iar la reprezentanti'a tieiei,
ea sa ocupe asiá dara loculu ce i se cuviniu acum candu e chiamata la refor-
marea imperiulu. Aduce inainte seraci'a causata de regimulu trecut, carea
se vede atatu din blidele celoru avuti cátu si din ólele de mamáliga ale celo-
ru seraci. Tote aceste si alte rele vinu dela parasirea terenulu legalu.

Alessiu Dozs'a (dep. Scaunulu Muresiu) afla ca rescriptulu re-
gescu este forte linisitoriu. Arata in cuventare mai langa ce are
sa insemneze cuventulu revisiune. In fine vine la conlusiunea, ca diéta
nu are dreptu de a schimbá nimic'a din articulu de lege; vorbesce si
de uniunea nationalitatiloru si indreptéza realisarea toturor dorintie-
loru la diéta din Pest'a.

Metropolitulu Siagun'a (regalistu) (a se vedé mai
susu).

Gál. Si exprima bucuria ca ce au vorbitu Escelentia Sea antevorbitoriulu unguresce. Dupa densulu nu e aceea cestiunea de fondu, ca cine in ce limba vorbesce, ci ca fia-cine se vorbesca in limba in carea sa fia intielesu de ascultatorii sei. Pe candu Escelentia Sea ia de basa in politica consciintia, densulu, vorbitoriulu ia dreptatea. Opusetiunea contra legitimitatii, ori de unde vine e revolutiune. In fine e pentru revisiunea articulului la diet'a din Pest'a, si deca Metr. Siagun'a pe acest'a o intielege de dieta constitutionala atunci multiamesse lui Ddieu ca s'au adunatu si intalnitu la oalta pe terenulu legitimu, asigurandu ca la Pest'a de siguru se voru pola intielege (bravo).

Intrebandu Presied. dupa o pauza scurta, deca mai voiesce cine va sa vorbesca

Al. Dozsa se dechiara in cuventu lungu pe langa averea in privintia a spiritului legei; iara

Dom. cont. Teleki cu privintia la cele disse de bar. Siagun'a lu provoca pre acest'a a pasi pe terenulu constitutionalu, crediendu ca Esc. Sea nu va avea nimic'a in contra constitutionalismului perfectu a acelu terenu.

Presied. Nu aduce conclusiune, crede in sa ca parerea majoritatii merge intr'acolo, ca nu e aici locul pentru deciderea cestiunei, ci la diet'a din Pest'a. Aru fidara a se compune o adresa in care sa se multiamesca M. Sele pentru ca ce regimulu au pasitu iarasi pe cale constitutionala si a se rogaca sa mijlocesca convocarea reprezentantiei la Pest'a.

Rannicher se roga de prelungirea terminulu ca sa-si pota da si Sasii parerea loru, caci densii au fostu surprinsi si nu au lostu gat'a cu consultarile loru.

Cuventarea Esc. S. Comisariului r. dietale,
Contelui Crenneville, tinuta in 20 Noemvra a. c. cu ocaziunea deschiderei dietei in limba magiara si responsulu bar. Kemény:

Inalta dieta!
Considerandu relatiunile tempului presinte si pretensiunile impregiarilor, desbaterea de nou a I. Art. de lege din 1848 despre uniunea Tranniei cu Ungaria — ca unic'a propusetiune reg. la diet'a presinte — este o problema ponderosa nu numai pentru Trannia ci si pentru imperiulu intregu.

Deslegarea fericita a problemei acestei'a numai prin cumpenire matura, fara de patima, si cu cugetu curatu se pote ajunge. Poporele Transilvaniei, — cari au traitu de seculi sub acelasi ceriu si subt acelasi domnitoriu, au luat intr'o forma parte la suferintie si la bucuria, si si'au sacrificatu de atatea ori in comunu; averea si sangele emulandu eroicesce, — se voru intruni prin conntielegerea resuscitata in nesuintiele comuni, de a inainta bunastarea acestei tieri frumoase; sentiemintele de contielegere punu fundamentu la intarirea si promovarea obiectului asternutu dietei, ce sta in legatura strinsa cu vietia constitutionale a imperiului, si causeza intre milioanele poporatiunii imperiului bucuria si recunoscintia.

Totu ochiulu din imperiu, e indereptatu catra diet'a acest'a, aici in resaritu, asteptandu, ca de acolo, de unde emanaza sorele lucitoriu cu caldur'a-i datatoria de vietia, va esi dora si acum acea de antaia radia care cadindu pre sementia semanata de Maiest. Sea pre gratiosulu nostru domuu, o va face sa in floresca spre fericirea poporeloru sele.

Terenulu de emulatiune e deschisu. pasiesca pre elu totu insulu petrundu de aderintia catra Maiestatea Sea, de iubirea de patria si de incredere fatia unulu cu altulu. Primesc, inalt'a dieta, salutarea mea patriotica si exprimerea dorintiei mele sincere, ca rezultatulu consultariloru dietali deschise prin mine in numele Maiest. Sele ces. reg. Apostolice, sa convina cu intententiunea parintiessa a Maiestatei Sele, cu buna starea patriei si a poporeloru.

La acesta cuventare, presied. bar. Franciscu Kemény, respunde cu urmatorele:

Escelentia Tale, Dle ces. r. consiliariu intimu si comisariu reg. I. Staturile si ordinile trane s'au infatiosiatu la demandarea Maiest. Sele regelui nostru, in acesta sala a tiei si s'au supusu la ordinea pre inalta reg. cu atat'a mai vertosu, cu catu au fostu norocose a sci mai inainte, din rescriptulu conchiamatoriu, ca de obiectu alu consultariloru s'a desemnatu acea cestiune, a carei deslegare au dorit'o de multi ani, si care ni'a tinutu patri'a de atat'a tempu in incordare dorerosa. E o simtire liniscitoare pentru noi, vedindu ca se incepe de nou vietia noastra constitutionale, implendu-ne de acea sperare secura, ca patri'a iubita nu preste multu se va asiedia in pusetiunea deplina a drepturiloru ei.

Te rogamu, Escelentia, sa Te induri a susterne Maiest. Sele dorintiele drepte si legali ale staturiloru si ordiniloru si introyendinu cu influintia Escelentiei Tale, le vei mijloci rezultatulu doritu.

Primesce, Escelentia, aduna reverintia a staturiloru si a ordiniloru

Scaderea portului de epistole.

„W. Ztg.“ din 28 Novembre n. publica in partea sea

ciala o ordinatiune imperatesca datata din 21 Nov. a. c. in l. L. I. XXXIV sub nr. 124 in privintia scaderii portului e epistole. Ordinatiunea porta p. n. subsemnatiune a Maiestatei Sele Imperatului si contrasemnatiunea ministriloru Belcredi si Wullestorff si cuprinde in sine urmatorele:

M. S. dupa ascultarea ministriloru cu provocare la pant'a din 20 Septembre 1865 — spre inlesnirea putinciosa a corespundintiei prin epistole in inlauntrulu monarchiei si spre a aduce o uniformitate in privintia cumpenei epistoleloru cu cea din reuniunea postala nemtiesca — ordinez:

1. pentru portulu de epistole simple, cari au'a fi purtate dela unu locu la altulu in monarchia, fia ori ce departare, sa se platesca numai 5 cruceri v. a.

Pentru epistole, ce au a fi spedate in acelasi cercu, in carele sa predau postei remane pentru portu taxa de pana acum de 3 xr. v. a.

2. Toti pondii postei de epistole se conformeza pe viitoriu dupa pondii de vama (zoll).

3. De epistola simpla se privesce, care cumpanesco mai putnu de unu lotu de vama ($\frac{1}{30}$ pundu de vama.) — Pentru epistole cari cumpanescu unu lotu pana exclusivn doi loti se platesce indoitu si asiá progressandu mai departe progreséza taxa in proportiune corespunditoare.

4. Scaderile de pana acum la infasiuraturi crucisie, dupa aceea la tramiterea de mustre si probe de marfuri, se sustinu intr'atata, ca in viitoriu cele d'antaiu se voru taxa cu doi (2) cruceri pana la exclusivu unu lotu; iara pentru mustre de marfuri se va plati taxa de epistola simpla pana la exclusivu doi loti.

Pentru tramiteri infasiurate crucisii, ce cumpanescu pana exclusivu doi loti si pentru probe si mustre de marfuri ce cumpanescu doi pana exclusive patru loti se platesce indoitu; candu in sa greutatea se urca relative la doi si patru loti pana exclusive la trei si siese loti se platesce intreit'u si progressandu greutatea progreséza corespunditoriu si taxa portului.

5. La epistole nefrancate de totu seu numai in parte e de a se plati adausulu de cinci cruceri pentru lotii nefrancati seu partile loru.

6. Decisiunile aceste au sa intre in vietia in 1 Ianuariu 1866.

Adausu la „adnecsaarea district. Nasedu la Bucovin'a.“

Deputatii alesi spre substernerea petitiunii din 31 Maiu 1865 privitoare la proprietatile graniceriloru din distr. Nasedului suplica la Incl. Pres. districtuale in urmatorele:

Inclitu Presidiu districtuale!

De locu dupa disolvarea institutului militariu confinariu din Ardelu, urmate in an. 1851 s'au incercatu organele financiare a trage folose pe sem'a fiscalului din proprietatile fostiloru granicieri, in deosebi a granicieriloru romani dela regimintele pedestre nr. 16 si 17 supunendu proprietatile loru, si anume muntii, padurile, pasiunile si dreptulu regalu sub dubietate si intrebare. Mesurele luate de catra organele financiare in privintia acest'a, au fostu unilaterale si arbitrare facendu-se acele organe asupra-ne de incusatori si totodata si de judecatori. Punctulu de manecare alu acelor'a se vede a fi fostu intre altele si terminulu „posessiune“ care vine inainte in unele documente sunatore despre proprietatile nostre memorate, esplicandu acelu terminu a fire identicu cu dreptulu de servitute seu usufructulu, — fara a considera in sa acele documente suntu mai vechi decatu condicia civila din anulu 1811 introdusa in Ardealu in an. 1853 care a statoritu o terminologia juridica noua, necunoscuta pana atunci in legile ungare a le patriei, — care nu vorbescu nicairi de proprietate fara numai de possesiune, fiindu aceste pana atunci in patria cu totulu identice.

Deca nu amu umblatu de locu dupa disolvarea margineru militare anca in an. 1851 scosi din proprietatile nostre, avemu a multiam numai dreptatii Gubernamentului civilu si militare c. r. de atunci, care a opritu organeloru financiare pasii sei fatia cu noi, scriindu-le:

„sa incete dela nisce asiá mesuri, care nu suntu la tempulu seu, ca sa nu se nelinistesca poporulu granitariu romanu, carele au fostu totdeun'a credinciosu Monarchului, si sa nu via la acea trista convingere, cumca in semnu de gratificare, sa alunga acum'a dora si din cas'a si gradina sea.“

Acestu emisu presidialu alu Inaltului c. r. Gubernamentu civilu si militariu, lu avemu la mana.

Radimati pe acest'a, radimati pe principiulu dreptatii si alu umanitatii, radimati pe vechimea possesiunii nostre, in care suntemu mai multu de un'a suta de ani, neintreruptu, in fapta si fara a fi fostu candu-va conturbati seu atacati de

cine-va in acea posesiune scrisa pe numele noastre si ale sateleru noastre in cărțile funduarie numite la noi urbariu, si sperandu ca organele financiare se voru informa mai bine despre starea lucrului si santieni'a neatacavera a dreptului de proprietate,— care si in casu nefavorabilu si candu aru fi altu cum, e invecitu prin prescriptiune;— eramu cu totii de cugetu, ca proprietățile noastre nu se voru mai trage candu-va la intrebare, sperandu ca fia-cine va recunósce a priori dreptulu de proprietate a fostiloru granicieri.

In acésta a noastră acceptare ne-ámu vediutu in sa cu totulu insielati; pentruca in tempulu candu gema patri'a sub stare de asedia militaria, care s'au estinsu numai si numai pentru uniformitatea administratiunei si preste fostii granicieri romani, cei mai credinciosi fii ai tronului si ai Monarchului,— au venitu proprietățile noastre eara la intrebare, pentruca starea de asedia se privia de favorabila spre a fi desbracati de acelea, séu celu putínu de a se poté pune fundamentulu la aceea, si asiá in anulu 1853. ne-ámu treditu cu o comisiune numita „despartitóre de paduri (Waldausscheidungs-Commission) care si-a urmatu lucrările sale in trebi de proprietate sub egi-d'a stárei de asedia.

Pe bas'a acestoru lucrári, s'au pusu padurile noastre fára privire la protesturile energice a comunităților, sub sequestu politicu, ni s'au detrasu administrarea fundului de montura, precum si dreptulu de carcimaritu, si tóte aceste cu scopu, cá aceste obiecte sa se detraga la tempulu seu cu totulu din posesiunea comuneloru, in posesiunea fiscalui, ce au si urmatu mai tardiu, pentru valea Rodnei in parte, iara pentru valea Borgoului si cereulu Monorului intru tóte.

Totu de aici au urmatu apoi esoperarea preinaltei scri-sori de mâna din 27 Augustu 1861 si denumirea comisiunei regulátore de posesiunile granicieresci, compuse si lucrande unicu in feliuu seu,— apoi a comisiunei imediate si a decisiunei preinalte, sub nrulu aul. 4617 ex 1863 publicata granicieriloru in primáver'a an. 1864, care decisiune nesubscrisa de nime, s'au adusu la cunoscinti'a dietei precedente prin deputatulu Severu Axente si au surprinsu pe toti.

Resultatulu toturor'a mesurelu preliminarie au fostu statorirea mai multoru principii in un'a si acea cauza, dupa care ne vedemu eschisi de beneficiulu legei si desbracati mai de tóte proprietățile noastre cele avitice, si anume de munti sub titlu ca au fostu parte revindicati, parte alodiali,— ba locuitorii din Valea Borgoului tiernuriti mai numai pe case si gradini, căci de o mosie suportavera in creerii carpatiloru nici nu poté fi vorba.

Totu resultatulu acestoru mesuri a convinsu pe locuitorii acestui Districtu, quondam Regimentu, cumca fiscalu in afacerile acestea cá persóna interesata, e totodata si jude in caus'a s'a,— si cumca scopulu aceluia merge cá sa fimu contr'a toturoru legiloru positive pe cale politica scosi din drepturile noastre posedate in pace de facto si de jure neintreruptu peste 100 ani, cautandu noi apoi drepturile noastre asupr'a fiscalui pe calea legei.

Tóte acestea au urmatu prin decisiunile comisiunei regulátore edate pentru fia-care comuna in deosebi, asupr'a căror'a au recursu tóte comunele; ba si casele, gradinele si mosiele, care ni s'au datu noue, s'au recunoscutu noue in asiá modu, cá candu nu le-ámu fi fostu avutu, si dreptulu nostru la acelea s'aru incepe numai dela decisiunea respectiva; apoi totu ce s'au datu,— in deosebi in Valea Borgoului si cerculu Monorului, s'au datu sub asiá conditiuni si restringeri, incátu se vede, ca va sa se emita anca o alta comisiune regulátore care apoi sa fia in stare a tiernuri pe locuitori si in cele capetate.

Vedindu acum locuitorii acestui districtu urmările triste si de o marime gigantica, care le amenintia subsistinti'a loru, disolvarea mai multoru comune, si interesele vitale, reprezentantii comunali au alergatu in anulu trecutulu la Inclitulu oficiolatu districtuale, de unde esoperandu concessiunea necesaria, in 19 Apriliu 1864 au tinutu o adunantia reprezentátore a toturoru comuneloru foste graniciare, care reprezentatiune au constatu din toti judii si din toti membrii comiteteloru comunali, unde precum arata protocolulu acelei adunári, s'au hotaritu de a se asterne la Maiestatea Sea Imperatulu o petitiune, prin care sa se cêra, „cá Maiestatea Sea sa se indure a recunósce pe fostii graniciari Naseudeni de proprietari a toturoru muntiloru si paduriloru aflatóre preste 100 ani neintreruptu in posesiunea loru pâna in diu'a de astadi, si in-scrise in urbarele comuneloru pe numele acestor'a; eventuelu sei sustina in posesiunea acést'a, si pre pretendenti sa i in-drepte pe calea legei ordinare civile.“ —

S'au decisu mai incolo ca acésta petitiune sa se inainteze prin o deputatiune de 7 insi, si s'au insarcinatu unii reprezentanti comunali cu urginta compunere a petitiunei pe bas'a principiiloru statorite de adunare, si in fine totu in 19

Aprilu 1864 s'au alesu aici 7 membrii ai deputatiunei,— precum se vedu tóte acestea din protocolulu adunári, la care au intrevenu si din partea Inclitulu oficiolatu districtuale unu oficiante cá comissariu politicu.—

Petitiunea memorata pe lângă tóta urginti'a lucrului, pentru nisce impedecamente venite la mijlocu, abia s'au gatatu in luna lui Maiu a. c. candu apoi reprezentantii comunali au revediu'to si subscrís'o, cerendu totu odata si concessiune dela Inclitulu Gubernu regiu spre a poté tramite o deputatiune la Maiestatea Sea cu acea petitiune.

Concesiunea p. n. au sositu in Augustu 1865. Deputatiunea fiindu insarcinata cu instruarea petitiunei, nu au potutu porni la Vienu'a pâna in 22 Septembre 1865 unde au mersu numai umilítu subscrísii 4 deputati sub conducerea Rv. D. Prepositu alu Capit. din Gherl'a Macedonu Popu, fiindu ca pentru crutiarea speseloru s'au fostu statoritu in adunarea din urma a numitiloru reprezentanti, ca in locu de 7 deputati sa mërگا numai numitii 5 insi. (Va urmá.)

Diet'a croato-slavona.

In nrulu trecutulu amu fostu indicatu prin putine cuvinte situatiunea cea poncisia din diet'a croato-slavona. Conflictulu se nascuse parte din interpretatiunea cea scalciata din partea presidiulu dietalu, in urm'a cărei o deputatiune s'a si dusu cá sa substérna gravaminele sele la tronulu Maiestatei Se-le. In fruntea deputatiunei erá sa fia Episcopulu Stroszmayer; renuntiandu acest'a, conducatoriulu deputatiunei e Levin Rauch. Erá vorb'a de disolvarea dietei, de dimissianarea banului (presiedinte) si de denumirea in locu-i a conducatoriului cancelariei L. de M. C. Cussevich. Unu telegramu mai nou a „H. Z.“ ne spune ca 4 notari cari au fostu pásitu din dieta in urm'a mentiunatei interpretatiuni declhára, ca numai dupa resolvirea gravamineloru loru de cátra Mai. Sea, voru reintrá iara in dieta. Mai departe totu acolo se spune de o referata asupr'a unoru verificári din marginile militari; de provocarea unui comite supremu Delimanic pre lângă amenintiarea de a-si perde rangulu sa intre in dieta; de alegere a duoru vicepresiedinti si patru notari, dupa cari presidiulu intré aclamatiuni sgomotóse prochiama diet'a de constituita. Partid'a fusiunista (aplecata spre uniune) absentéza, Episcopulu Stroszmayer inca.

N. Fr. Bl. nu si poté esplicá nici decum purtarea enigmatica a banului Croatiei, (ampliatulu regimului), carea se vede opusa intentiuniloru regelui desfasurate in p. n. re-scriptu regescu. Totu acea fóia, dupa cum se vede din unu articulu de fondu alu ei, pune mare ponderositate pe diet'a croato-slavona si pe a Transilvaniei.

P e s t ' a. (M. B.) De unu tempu incóce suntemu dedati a ceti in jurnalele romanesci recriminári, certe peste certe, dar na de acele de cari amu avé lipsa toti, adeca certe de principii, debateri serióse, ci mai multu certe personale intre români de acelasi sânge si de aceeași origine. Unu reu acest'a, ce déch nu se va desradeciná de barbati fruntasi si conducatori ai Româniloru, potemu fi siguri, ca generatiunea juna de astadi, carea privesce cu pietate la tóta inteliginti'a romána de astadi lesne se va poté scandalú si abate dela adeverat'a ei chiamare.

Nu e de lipsa a luá la mâna jurnalele noastre politice, cá sa potemu aretá cu degetulu asemenea exemple uricióse, le cetim si le scim aceste toti; remáne in sa unu adeveru nerestornabilu, ca déca unii din barbati inteligenti ai Româniloru, cari suntu chiamati de a veghiá si ei asupr'a drepturiloru poporulu románu, chiaru candu e vorba de interesele cele mai sánte ale natiunei, in acestu periodu de mare insemnatate, in viét'i'a politica, nu pota delaturá cêrt'a religiunara, ur'a personala: atuncea viitoriulu nostru in locu de a prosperá, va fi aruncatu in dereptu cu mai multi diecenii, si va fi fórté dubiu poté pâna la alt'a generatiune, ce va urmá inca dupa generatiunea cea juna de astadi, carea dóra va fi mai intielépta si devotata causei natiunale, delaturandu cu totulu interesele personale.

Multu fórté multu amu poté invetiá dela colocuitorii patriei noastre, cari nu odata documentara in fapta, ca de-si ei abia se pota suferi unulu pre altulu in viét'i'a privata, si in referintiele loru religiunare, totusi candu e vorba de interesele comune ale natiunei loru, suntu uniti in cugetu si fapta. Ei nu cauta nici candu: cine propune ce-va? ci ce propune? Lucrulu e simplu si fórté naturalu. Déca se propune ce-va bunu, salutaru pentru natiune, totu un'a, ori cine l'a propusu, cáci ce e bunu, ce e salutaru, ast-feliu va remané totudeun'a, si-si tinu de detorinti'a sánta a se luptá cu puteri unite pentru asewenea idei.

Románulu de sute de ani insetéza dupa dreptate, si cine i-o va dá acést'a, déca barbati inteligenti ai sei nu o voru pretinde toti laolalta cá unu trupu si sufletu?

Ne intielegerea fratiésca in cugetu si sentiementu a fostu nef-

ricirea românului, ast-feliu va si remanê, pâna candu causele personale voru fi aduse in legatura cu cele nationale, si din contra, cele nationale cu cele personale.

Trâimu într'o epoca, in carea domnesce interesulu, materialismulu peste idealu. Nuouri grei ne amenintia din tôte pârtile; ori unde ne aruncâmu privirea, vedemu ca popórele lucra neobositu pentru interesele sele comune, calcandu adeseori si sânt'a dreptate (óre facu bine? Red.) cu picioarele fatia cu alte popóre; — si nu este óre orbi'a cea mai grósa a ne certá despre cause personale in locu de a ne zidi cu puteri unite o casulia, unde amu poté fi scutiti de plóia, de grindina, si de pericolulu ce ne póte amenintia in totu minutulu? . . .

La o parte cu causele personale si cu certele religiu-narie domniloru, sa fimu insulfetii toti de caus'a cea sânta a poporului român, nu faceti târgu pe cont'a natiunii, nici intrige servile pentru bunulu Dumnedieu scie ce interesu, căci atunci nu sunteti amicii, ci neamicii acelui poporu, din a cărui sinu va'ti redicatu, si lucrati deadreptulu spre perderea mamei comune.

Ne amicii nostri se 'mbucura, si si ridu in pumni de noi candu vedu, ca Români se cêrta despre nimicuri într'unu tempu asiá de scumpu si ponderosu, in care se decide asup'r'a sórtei unui poporu.

Noi perdemu, dar cu atátu mai multu dobendescu ei pe cont'a noastră; ne vomu tredi odata din somnu, dar dee bunulu Dumnedieu, sa nu fia târdiu! *)

Pest'a. (Escesse) Tóte diuarele de Vienn'a pâna si „Debate“ vinu sa constateze conflictele cele sângeróse ce se intempla in Ungari'a cu ocasiunea alegerilor. Dupa descriele ce ni le infatiosieza referintii acestoru diuare se intempla in a-deveru brutalitáti infiorátore. Se referesce ca in unele pârti s'a intreuintiatu si arme de focu. Escesele cele mai mari se spune ca au fostu in districtulu Iazigiloru; in Comitatu Bekesiului; celu mai sângerosu in sa in comit. Pojonului la Galantha, unde au candidatu unu preotu rom. catolicu Sebestyén contr'a unui Benyovszky. Preotulu avea pe partea sea pre „poporulu celu cruðu“ (vedi Presse nr. 328), pe candu pentru contrariu erau onoratorii si clas'a de mijlocu. In diu'a alegeriloru s'au prezentatu la loculu alegerei, alegatorii con-comitati de o plebe numerosa inarmata, carea n'avea dreptu de alegere. Inainte de actulu alegerei s'a escatu conflictulu aintre cei 300 de alegatori. Partid'a lui Benyovsky s'a rusnatu fugi de dinaintea plebei. Cu tóta grab'a s'a adunatu feliu de feliu de mijlóce de aperare. S'a scosu pari din garduri, s'a táiatu arbori, s'a câratu din case totu ce s'a aflatu aptu de aperare. Bâta'ia fu sângerósa de totu si s'au terminatu cu devingerea partidei lui Benyovsky, cari au luat'o la fuga. Avendu partid'a preotului si caláreti au persecutatu pre fugatori si iau mal-tratatu cátu se póte mai neomenesce. Terenulu luptei era acoperitu de mai multe cadavre de cetátieni. Unu despartie-mentu de Curasieri pentru restabilirea ordinei au sositu prea târdiu. Se atribue de unii întârdierea militiei presiedintelui comitetului alegatoriu, carele pre lángha tóte ca s'a intemplantu lucruri asiá ingrozitóre, au pásitu in urma la actulu alegerei.

Principatele române unite.

Revenimu deocamdata si incátu ne iarta spatiulu asup'r'a unui dintre memorabilele acte ale Principelui Cus'a si adeca asup'r'a celui indreptatu cátra presiedintele consiliului de ministri. Eata unele pasage:

„O cestiune din cele mai serióse, căci de dens'a atarna totu viitoriulu tiei nóstre, este fára indoiéla aceea a organisatiunii personalului administrativu, judetiariu si finantiariu.

„Asup'r'a acestei grave cestiuni n'amu lipsitu de a atrage, in diferite renduri, atentiunea ministerieloru ce s'au succedatu in unu tempu de mai multi ani; dara pâna astadi, nu vedu sa fia exercitatu cu destula energia unu controlu dreptu, dara totdeodata riguros, asup'r'a diferitiloru functionari administrativi, judecatoresci si finantiari. Nu credu sa existe precum aru trebui, in diferitele ministere, satistice consciintióse de toti ómenii cu aptitudine esentiale la osebitele servicie, in care sa se vada figurandu notitie atingátore de viét'ia lor publicu si privata; nu credu sa existe registre in cari sa fia inscrisi toti acei cari, destituiti din cause grave, sa nu ma póta fi priimiti in functiuni publice.

„Inconvenientie nu mai putínu grave suntu acelea ale unei rapedi si nemeritate inaintári, precum si a trecerei unui functi-unariu dintr'unu servitiu la altulu, chiaru atunci candu aceste

*) St. Cor. ne iarta déca ne facemu observarea, ca au generalisatu pré tare cestiunea si ca suntemu datori a atrage atentiunea cetitoriloru, ca vorb'a e aici despre lucruri cari privescu mai multu pe Ungari'a. Moral'ansa o potu folosi toti cáti voru simti lips'a. Red.)

servitie aru fi de natura cu totulu diferite; într'unu cuventu lips'a unoru regule de admisibilitate si de ierarchia, din care sa decurga classarea functionariloru de specialitáti, dreptele recompense si inaintári, precum si o seriósa responsabilitate, au fostu si este caus'a tuturor relelor.

„Mi-arú placé sa vâdiu, domnule presiedinte, ca, de astadi inainte s'a pusu o stavila acestui reu; ca impiegatii in functi-unile lor sa renduiescu, sa inaintéza, sa mantinu numai dupa meritele lor. Ast-feliu numai, vomu poté sperá a adungha la o adevrata soliditate in diferitele ramure ale servicielor publice, administrative, judecatoresci si financiare; astfeliu numai, vomu poté face a se realisá si marele pricipiu alu stabilitáti functionarului

„Ministrulu Meu de Justitia va luá mesurile cele mai active pentru esact'a si la tempu adunare a acestoru relatiuni. Facu responsabili pentru ori-ce întârdiere pe toti dnii presiedinti, procurori si grefieri,

„Speru domnule presiedinte, ca veti pune in inaintarea acestoru mesure totu zelulu de care ve sciu inspiratu pentru binele publicu.

„Veti gráb'ia cere dela consiliulu Nostru de statu proiecte de legi pentru organisatiunile si admisibilitatea in administratiune si finantie. Vetu aduná tóte elementele necesarie pentru a poté intemei'a odata o solida organisare in administratiune. basata pe principie sanetósa de moralitate, de ordine si de ierarchia in personalulu ei. Atunci numai vomu poté cunósce bunulu si reulu, vomu páte resplátí meritulu si stigmatís'a viciulu si coruptiunea; vomu poté desvoltá simtirea datoriei si a devotamentului functionarului cátra patria si binele comunu.

„Ordonu cá tóte acestea sa se faca cátu de curendu si cá. in celu mai scurtu tempu, sa-mi infátisiatu lucrárele cerute aici.

„Atragu tóta luarea aminte DVóstre si a colegiloru d-vóstre asup'r'a recomandatiuniloru de persóne ce-mi propuneti la diferitele functiuni ale statului, aducandu aminte ministriloru Mei de raspunderea la care constitutiunea-i supune.

„Sfersindu, rogu pe Damnedieu, domnule presiedinte, sa ve aiba in sânt'a si puternic'a sea padia.“

— La viitóra espositiune universalu ce va avea locu la Parisu, in anulu 1867, s'a rezervatu unu anume locu si pentru productiunile Romaniei. Intielege ori cine important'ia politica, nationala si comerciala ce va avea pentru tier'a nostra acésta espositiune la care pentru ante'ia óra Romani'a va luá parte sub firm'a sea propria, cá natiune suverana, in rendulu celor'a-lalte natiuni suverane.

Guvernulu au luatú tóte mesurile pentru cá Romani'a sa fia reprezentata precum se cuvine in acesta mare arena a productiuniloru industriale si comerciale din tóta lumea. Unu delegatu este destinatú si numitu de Guvernu, spre a ne representá la espositiunea dela Parisu. Unu comitetu s'a intoc-mitu, sub presiedinti'a multu venerabilului si eruditului nostru colonelu Ioann Voinescu, care a si inceputu lucrárele sele in acésta privintia, invitandu si pe toti redactorii diuarielor române a dá totu concursulu lor la realisarea unei asemenea in-treprinderi de utilitate publicu, asiá de importanta din punctu de vedere nationalu si politicu. „Reform'a.“

On. Redactiune a foiei politice septeminarie,

„Zukunft“, ce ese in Vienn'a sub redigerea responsa-bila a celebrului d. Laurentiu Leskovec editur'a dlui Iuliu de Delpiny face unu apelu cátre publiculu cetitoriu cu privintia la straformarea foiei amintite in diurnalu.

Spatiuulu nu ne permite a dá locu mentiunatului apelu in tóta estinderea lui; cugetâmu in sa ca publiculu cátra care adresâmu aceste cuvinte va cuprinde din destulu motivele acestei straformári espuse in apelu, cari suntu desele provo-cári de mai multe pârti pentru inlesnirea aperárii causeru popóreloru slavice din monarch'ia austriaca. Cugetâmu mai departe, ca publiculu nostru nu-i va fi lucru strainu, cu cáta caldura au aperatu acésta fóia si interesele Româniloru austriaci. Dovada la acést'a suntu numerosii articuli scrisi in favóra natiunii nóstre, si parte reprodusi si de noi. Fiindu dara moralicesce legati si noi de interesele acestei foi, acum candu ea vrea sa faca o schimbare prin carea si mai multu sa-si póta desvoltá activitatea: recercati din partea on. redac-tiuni a aceleiasi foi, nu putem decátu sa atragemu deosebita atentiune asup'r'a ei si sa o recomandâmu caldurósei sprigi-niri si din partea Româniloru.

Program'a acelei foi se vede din alaturat'a invitare la prenumeratiune.

De órece in sa posibilitatea straformárii de mai susu a-tarna dela spriginirea abonantiloru, provóca pre p. t. publicu a grabí cu prenotarea abonamentelor celu multu pâna la 23. Decembre a. c. st. n.